

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

> Retouradres Postbus 40225, 8004 DE Zwolle

TenneT TSO B.V.
Postbus 718
6800 AS ARNHEM

Rijksdienst voor
Ondernemend
Nederland

Postbus 40225,
8004 DE Zwolle
mijn.rvo.nl

T 088 042 42 42
wnb@rvo.nl

ONTWERPBESLUIT

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027673152

Datum besluit <datum>
Betreft Beslissing op wijzigingsverzoek - ONTWERPBESLUIT

Kenmerk
WNB.2022.026A.toek(ontw)

Bijlagen
1

Geachte heer,

Op 19 december 2022 heb ik uw verzoek tot wijziging van de ontheffing met kenmerk WNB.2022.026.toek (aanvraagnummer 5190026591701) voor het **project 'Opwaardering 380 kV'-verbinding Ens – Zwolle (ENS-ZL)' ontvangen**. Op 7 februari 2023 en op 21 februari 2023 heb ik aanvullingen ontvangen. Ik heb uw verzoek en de aanvullingen beoordeeld. In deze brief leest u wat dit betekent.

Procedure

In artikel 20a, eerste lid van de Elektriciteitswet, is bepaald dat op de besluitvorming voor dit project de rijkscoördinatieregeling als bedoeld in artikel 3.35 van de Wet ruimtelijke ordening van toepassing is. Dat wil in dit geval zeggen dat de besluiten die nodig zijn voor BETER BENUTTEN BESTAANDE 380 kV/Ens- Zwolle gezamenlijk worden voorbereid, waarbij deze procedure wordt gecoördineerd door de minister voor Klimaat en Energie. Daarbij doorlopen de besluiten, op grond van artikel 3.31, derde lid, in samenhang met artikel 3.35, vierde lid, van de Wro, de uniforme openbare voorbereidingsprocedure als bedoeld in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht met toepassing van de bijzondere regels in artikel 3.31, derde lid, in samenhang met artikel 3.35, vierde lid, van de Wro.

Dit wijzigingsbesluit is één van de besluiten die nodig zijn voor Beter Benutten Bestaande 380 kV/ Ens- Zwolle. Daarom is ook op dit besluit de rijkscoördinatieregeling van toepassing. De minister voor Klimaat en Energie heeft een gecoördineerde voorbereiding van de besluiten voor Beter Benutten Bestaande 380 kV/ Ens- Zwolle bevorderd. Onderhavig besluit is als volgt voorbereid:

- Op [datum] is een kennisgeving met betrekking tot het ontwerp gepubliceerd in de Staatscourant; kennisgeving heeft ook plaatsgevonden in enkele huis-aan-huisbladen;
- op [datum] is door de minister voor Klimaat en Energie een ontwerp van het wijzigingsbesluit aan [INITIATIEFNEMER] gezonden;

ONTWERPBESLUIT

- het ontwerp van het besluit heeft van [datum] tot en met [datum] ter inzage gelegen bij [locatie];
- er zijn [aantal] informatieavonden georganiseerd, op [data], waarbij de mogelijkheid werd geboden zienswijzen naar voren te brengen.

Op grond van artikel 3.32 in samenhang met artikel 3.35, vierde lid, van de Wet ruimtelijke ordening worden dit wijzigingsbesluit en de andere besluiten gelijktijdig door de minister voor Klimaat en Energie bekendgemaakt. Tevens doet de minister voor Klimaat en Energie daarvan mededeling in de Staatscourant, enkele huis-aan-huisbladen en langs elektronische weg. Eerdere insprekers worden persoonlijk geïnformeerd.

Vorig besluit

Bij het besluit van 2 november 2022 is ontheffing met kenmerk WNB.2022.026.toek verleend van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, lid 2 van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het beschadigen of vernielen van een nest van de slechtvalk in mast 50, voor de periode vanaf de bekendmaking van het definitieve besluit tot en met 30 augustus 2024.

De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van het project 'Opwaardering 380 kV-verbinding Ens – Zwolle (ENS-ZL)', gelegen tussen de gemeenten Ens en Zwolle. Het project betreft het opwaarderen van de bestaande 380 kV hoogspanningsverbinding tussen Ens en Zwolle. De opwaardering van de bestaande hoogspanningsverbinding houdt in dat nieuwe geleiders met meer capaciteit worden toegepast. De hoogspanningsverbinding Ens – Zwolle maakt **deel uit van de 380 kV ring die de 'ruggengraat' van het landelijk** hoogspanningsnet vormt. In totaal worden bij 91 masten binnen dit traject nieuwe geleiders toegepast en/of andere onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd.

De werkzaamheden betreffen onderhoudswerkzaamheden en werkzaamheden om de transportcapaciteit te vergroten. De werkzaamheden bestaan uit het ophangen van nieuwe HTLS (High Temperature Low Sag) geleiders met een hogere capaciteit dan de huidige geleiders, het vervangen van isolatorkettingen en bliksemraden, het verstevigen van de fundering bij een aantal masten en het aanpassen van het mastlichaam bij een groot aantal masten. De aanpassingen aan de mastlichamen bestaan in hoofdlijnen uit het vervangen van bouten en het uitwisselen en/of toevoegen van mastprofielen waarbij de hoofdpzet en de uitstraling van de mast niet wijzigt. Om de werkzaamheden uit te voeren worden tijdelijke aanrijroutes en werkterreinen om de mastvoeten gelegd waarvoor op enkele locaties bomen worden gekapt of watergangen tijdelijk worden gedempt.

Na herhaling van aanvullend nestonderzoek in 2022 en uit gegevens van de Werkgroep Roofvogels Nederland van 2022 zijn 34 nieuwe nesten aangetroffen. Hiervan zijn een aantal nesten jaarrond beschermd.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027673152

Kenmerk
WNB.2022.026A.toek(ontw)

ONTWERPBESLUIT

Het gaat om nesten van de boomvalk in masten 28, 52, 58, 68 en 74, een nest van de buizerd in mast 36, nesten van de slechtvalk in masten 11, 51, 61 en 69 en een nest van de torenvalk in mast 88. Het nest van de slechtvalk in mast 50 was reeds bekend. De nesten in mast 11 (slechtvalk), 36 (buizerd) en 74 (boomvalk) worden mogelijk verstoord door de werkzaamheden. De nesten in mast 28 (boomvalk), 50 (slechtvalk), 51 (slechtvalk), 52 (boomvalk), 58 (boomvalk), 61 (slechtvalk), 68 (boomvalk), 69 (slechtvalk) en 88 (torenvalk) worden mogelijk beschadigd en vernield.

Verzoek

Het verzoek tot wijzigen van de ontheffing met kenmerk WNB.2022.026.toek betreft het verzoek aanvullend ontheffing te verlenen van verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, lid 2 en lid 4 van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het beschadigen en vernielen en het opzettelijk verstoren van vijf nesten van de boomvalk (*Falco subbuteo*), één nest van de buizerd (*Buteo buteo*), vier nesten van de slechtvalk (*Falco peregrinus*) en de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, lid 2 van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het beschadigen of vernielen van één nest van de torenvalk (*Falco tinnunculus*).

Besluit

Ik ga akkoord met uw verzoek. Dit betekent dat de ontheffing met kenmerk WNB.2022.026.toek is gewijzigd. Deze wijziging ziet alleen toe op het tijdelijk verwijderen van vijf nesten van de boomvalk, één nest van de buizerd, vier nesten van de slechtvalk en één nest van de torenvalk. De rest van het originele besluit en de voorschriften blijven ongewijzigd.

Hierbij ontvangt u de nieuwe ontheffing met kenmerk WNB.2022.026A.toek. De overwegingen die ten grondslag hebben gelegen aan dit besluit worden in bijlage 1 toegelicht. Voor wat betreft mijn overige overwegingen voor de nieuwe ontheffing, met name de voorschriften voor de slechtvalk in mast 50, de andere bevredigende oplossingen en het belang, verwijs ik naar bijlage 1 van de brief van 2 november 2022 met kenmerk WNB.2022.026.toek.

Ik verleen u voor de periode vanaf de dag van bekendmaking van het definitieve besluit tot en met 31 augustus 2024 ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, lid 2 van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het beschadigen of vernielen van de vijf nesten van de boomvalk in masten 28, 52, 58, 68 en 74, één nest van de buizerd in mast 36, vijf nesten van de slechtvalk in masten 11, 50, 51, 61 en 69 en één nest de torenvalk in mast 88.

Ik verleen u geen ontheffing van verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, vierde lid van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het opzettelijk verstoren van de boomvalk, buizerd, en slechtvalk.

De overwegingen die ten grondslag hebben gelegen aan dit besluit worden in bijlage 1 toegelicht.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027673152

Kenmerk
WNB.2022.026A.toek(ontw)

ONTWERPBESLUIT

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

- a. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
- b. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
- c. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die vallen onder de bevoegdheid van onze minister conform artikel 1.3 van de Wet natuurbescherming.
- d. Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft de masten 11, 28, 36, 50, 51, 52, 58, 61, 68, 69, 74 en 88 van het plangebied voor de realisatie **van het project 'Ens - Zwolle 380kV'**, het hoofdspanningstracé gelegen tussen Ens en Zwolle, één en ander zoals is weergegeven in de bij de aanvraag aangeleverde figuren **'Mastenboek Ens – Zwolle' van 10 februari 2022**.
- e. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met het bevoegd gezag indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift b noodzakelijk zijn.
- f. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
- g. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
- h. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar het bevoegd gezag te zenden.

Specifieke voorschriften

- i. U dient, met in achtneming van onderstaande voorschriften, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in hoofdstuk 3.2 van het bij **de aanvraag gevoegde rapport 'Activiteitenplan jaarrond bescherm nest'** van 5 april 2022 en zoals beschreven in hoofdstuk 3.2 van het bij het **wijzigingsverzoek gevoegde rapport 'Activiteitenplan jaarrond beschermde nesten 2022' van 7 februari 2023**.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027673152

Kenmerk
WNB.2022.026A.toek(ontw)

ONTWERPBESLUIT

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027673152

Kenmerk
WNB.2022.026A.toek(ontw)

- j. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de broedperiode van de aanwezige jaarrond beschermde vogelsoorten. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van vogels.
- k. In navolging van voorgaand voorschrift dienen de werkzaamheden op de locaties waar zich de jaarrond beschermde nesten bevinden buiten de broedperiode van de betreffende soort uitgevoerd te worden, dan wel dient dit nest buiten de broedperiode ongeschikt gemaakt te worden.
- l. Bij het (tijdelijk) verwijderen en terugplaatsen van een nest is altijd een ter zake kundige ecoloog aanwezig. Er dienen **foto's te worden genomen** van het nest, de oorspronkelijke locatie en bij het terugplaatsen van het **nest. Deze foto's dienen te worden gedocumenteerd.**
- m. Bij aanwezigheid van de boomvalk, slechtvalk en torenvalk, in de nabije omgeving van het hoogspanningstraject, dient te worden gestreefd om voldoende aanbod aan kraaiennesten te behouden binnen bestaande territoria.
- n. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met het bevoegd gezag indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere nesten worden aangetroffen van de boomvalk, buizerd, slechtvalk, en torenvalk dan beschreven in het bij het wijzigingsverzoek gevoegde rapport '**Activiteitenplan jaarrond beschermde nesten**' van 7 februari 2023.

Overige voorschriften

- o. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.
- p. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte te worden gesteld. Het werkprotocol dient op locatie aanwezig te zijn.
- q. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, minimaal vier maanden voor het verstrijken van deze termijn, een verzoek tot verlenging van de ontheffing in te dienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.

¹ "Onder een ecologisch deskundige verstaan wij een persoon die ecologisch advies verstrekt of werkzaamheden begeleidt op het gebied van habitats en soorten en die schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis heeft."

ONTWERPBESLUIT

Zienswijzen

Zienswijzen over het ontwerp van het besluit kunnen worden ingediend bij:

Bureau Energieprojecten

Inspraakpunt Beter Benutten Bestaande 380 kV/ Ens- Zwolle

Postbus 111

9200 AC Drachten

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027673152

Kenmerk
WNB.2022.026A.toek(ontw)

Met vriendelijke groet,

De Minister van Natuur en Stikstof,
namens deze:

Robin Nieuwenkamp

Teammanager Vergunningen Natuur Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

ONTWERPBESLUIT

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027673152

Kenmerk
WNB.2022.026A.toek(ontw)

Bijlage 1: Overwegingen Wet natuurbescherming

Afwijzing artikel 3.1, lid 4 Wet natuurbescherming

Uit de aanvraag blijkt dat ontheffing is aangevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, lid 4 van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het opzettelijk verstoren van vogels. Ontheffing voor het opzettelijk verstoren van de boomvalk, buizerd en slechtvalk is in casu niet aan de orde. Op grond van artikel 3.1, lid 5 van de Wet natuurbescherming is voor verstoren van vogels als bedoeld in de Vogelrichtlijn geen ontheffing vereist indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de soorten is geen sprake, waardoor het verbod van artikel 3.1, lid 4 van de Wet natuurbescherming niet geldt en dus geen ontheffing van dat verbod aan de orde is.

Instandhouding van de boomvalk, buizerd, slechtvalk en torenvalk

Artikel 3.1, lid 2 Wet natuurbescherming

De boomvalk, buizerd, slechtvalk en torenvalk zijn in het plangebied aangetroffen. Tijdens eerder onderzoek is één nest van de slechtvalk vastgesteld. Hiervoor is reeds ontheffing verleend. Tijdens herhaling van nestonderzoek in 2022 en uit gegevens van Werkgroep Roofvogels Nederlands zijn binnen het plangebied aanvullende nesten vastgesteld. Het gaat om vijf nesten van de boomvalk, één nest van de buizerd, vijf nesten van de slechtvalk en één nest van de torenvalk. Samen met het in het vigerende besluit genoemde nest, zijn de volgende nesten aanwezig:

<u>Mast</u>	<u>Soort</u>
11	Slechtvalk
28	Boomvalk
36	Buizerd
50	Slechtvalk
51	Slechtvalk
52	Boomvalk
58	Boomvalk
61	Slechtvalk
68	Boomvalk
69	Slechtvalk
74	Boomvalk
88	Torenvalk

Bij masten 11, 36 en 74 bestaan de werkzaamheden uit geleiderwerkzaamheden waarbij de mast door een hoogwerker wordt benaderd ter plekke van de isolatoren, er wielen in gehangen, nieuwe geleiders getrokken en wielen verwijderd. De isolatoren worden ook vervangen. De aanwezige nesten blijven hoogstwaarschijnlijk intact. Voor de masten 28, 51, 52, 58, 61, 68 en 69 worden de masten aangepast waarbij naast het vervangen van de geleiders ook stalen profielen en bouten worden vervangen.

ONTWERPBESLUIT

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027673152

Kenmerk
WNB.2022.026A.toek(ontw)

Hierbij wordt een hoogwerker ingezet en een transportwagen om materiaal aan te voeren. Bij de lierlocaties worden de geleiders binnen de vakken (deels tussen twee hoek/trekmasten) getrokken. De voorbereidende werkzaamheden duren enkele weken, en het lieren neemt enkele dagen in beslag. De aanleg van aanrijroutes duurt twee tot vier weken, afhankelijk van de lengte en toegankelijkheid. Het is niet zeker of de aanwezige nesten behouden kunnen blijven. Voor mast 88 bestaan de werkzaamheden naast geleiderwerkzaamheden en het vervangen van isolatoren ook uit het uitwisselen van profielen. Bovendien wordt onder de mast een opstijgpunt gemaakt waarmee de verbinding ondergronds wordt gebracht. Hierdoor wordt enkele maanden onder de mast gewerkt. De mast ligt op een industriegebied waarbij in de huidige situatie ook sprake is van menselijke aanwezigheid rondom de mast.

Schade aan de nesten als gevolg van de werkzaamheden is niet met zekerheid uit te sluiten. Er wordt getracht de nesten in goede conditie te behouden, maar er wordt voor een worst-case scenario, dat de nesten toch tijdelijk verwijderd moeten worden, ontheffing aangevraagd.

Door de werkzaamheden kunnen de nesten (tijdelijk) ongeschikt worden en kunnen broedende exemplaren worden verstoord. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in hoofdstuk 3.2 van het bij de aanvraag gevoegde rapport **'Activiteitenplan jaarrond bescherm nest' van 5 april 2022** en zoals beschreven in hoofdstuk 3.2 van het bij het wijzigingsverzoek gevoegde rapport **'Activiteitenplan jaarrond beschermde nesten 2022' van 7 februari 2023**.

De werkzaamheden aan de masten en in de omgeving van de masten met nesten worden zoveel mogelijk buiten de broedperiode uitgevoerd (globaal buiten de periode maart tot augustus). In de broedperiode worden werkzaamheden niet binnen 75 meter van de mastvoet (met nest) uitgevoerd. Hiermee wordt voorkomen dat eieren of jongen door de uitvoering van de werkzaamheden worden verlaten of broedende vogels worden verstoord. Werken buiten de broedperiode is mogelijk voor het grootste deel van de masten waarin nesten aanwezig zijn. Bij twee van de masten lopen de werkzaamheden ook door in het broedseizoen van 2024, tot halverwege april 2024. Dit zijn de nesten van boomvalk in de masten 28 en 74.

Het uitgangspunt is dat de nesten in goede conditie behouden blijven. Indien een nest toch niet behouden kan blijven, of werkzaamheden doorlopen tot in de broedperiode in de directe omgeving van een nest, dient de mast buiten de broedperiode ongeschikt gemaakt te worden als broedlocatie door het nest *zorgvuldig* te verwijderen, of wordt het tijdelijk ongeschikt gemaakt door het plaatsen van een speciale bal in de nestkom. Het nest wordt zorgvuldig weggehaald en, indien het nest in goede conditie verkeerd, voorafgaand aan de volgende broedperiode op exact dezelfde locatie teruggebracht.

ONTWERPBESLUIT

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027673152

Kenmerk
WNB.2022.026A.toek(ontw)

Indien het oorspronkelijke nest beschadigd raakt of anderszins niet meer geschikt geacht wordt, zal een zo gelijkend mogelijk kunstmatig alternatief nest aangebracht worden op exact dezelfde locatie.

Voor de twee nesten van de boomvalk in mast 28 en 74, waar nog tot in de nieuwe broedperiode wordt doorgewerkt, worden voorafgaand aan de broedperiode tijdelijke nestvoorzieningen aangebracht in de naastgelegen 220 kV mast. Deze verbinding loopt parallel aan de 380 kV verbinding. Hierdoor blijft het aantal beschikbare nestvoorzieningen in de directe omgeving voor de boomvalk ook in de broedperiode van 2024 hetzelfde. De werkzaamheden aan deze twee masten zijn eind april 2024 afgerond. De oorspronkelijke nestlocaties kunnen hierdoor mogelijk ook later in de broedperiode alsnog in gebruik worden genomen door de boomvalk.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Bij het (tijdelijk) verwijderen en terugplaatsen van een nest dient altijd een ter zake kundige ecoloog **aanwezig te zijn. Daarbij dienen foto's te worden genomen van het nest, de oorspronkelijke locatie en bij het terugplaatsen van het nest. Deze foto's dienen te worden gedocumenteerd.** Ter aanscherping heb ik in de ontheffing een aanvullend voorschrift I opgenomen.

Bij aanwezigheid van de boomvalk, slechtvalk en torenvalk, in de nabije omgeving van het hoogspanningstraject, dient te worden gestreefd om voldoende aanbod aan kraaiennesten te behouden binnen bestaande territoria. Hiervoor is aanvullend voorschrift m in de ontheffing opgenomen.

Indien nieuwe nesten worden aangetroffen in of in de directe nabijheid van de masten kan het noodzakelijk zijn deze nesten ook (tijdelijk) te verwijderen. Er dient contact met het bevoegd gezag te worden opgenomen indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere nesten worden aangetroffen van de boomvalk, buizerd, slechtvalk of torenvalk anders dan beschreven in het bij de **aanvraag gevoegde rapport 'Activiteitenplan jaarrond beschermde nesten' van 7 februari 2023.** Ter aanscherping heb ik in de ontheffing een aanvullend voorschrift n opgenomen.

Door de werkzaamheden uit te voeren buiten de broedperiode, of door de nesten voorafgaand aan de broedperiode tijdelijk ongeschikt te maken, wordt voorkomen dat broedende exemplaren worden verstoord. Wel worden de nesten mogelijk (tijdelijk) ongeschikt door de werkzaamheden, of vervangen door een kunstmatig alternatief. Er is dan ook sprake van een overtreding van verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.1, lid 2 van de Wet natuurbescherming voor de boomvalk, buizerd, slechtvalk en torenvalk. Om deze reden wordt ontheffing verleend.

ONTWERPBESLUIT

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027673152

Kenmerk
WNB.2022.026A.toek(ontw)

Staat van instandhouding van de boomvalk, buizerd, slechtvalk en torenvalk

De boomvalk wordt overal in het land aangetroffen in open agrarische landschappen en sommige natuurgebieden, maar steeds in lage dichtheden. Broedgevallen worden mogelijk gemist door het onopvallende gedrag – totdat er jongen zijn. Sinds ongeveer 1985 verdween de boomvalk uit heide- en bosgebieden op de zandgronden van Oost- en Zuid-Nederland, die tot dan toe als 'klassiek boomvalkgebied' golden. Tegelijkertijd breidde de soort zich wat uit over het noorden en westen van het land, waar hij veelal in boerenland broedt, soms op hoogspanningsmasten en aan de rand van steden. De biotoopverandering wordt (deels) toegeschreven aan intensieve en jarenlange nestpredatie door haviken op zandgronden. Afname van prooidieren, waaronder zangvogels, speelt eveneens mee. Gerekend over heel Nederland loopt de stand van de broedvogelpopulatie terug. De staat van instandhouding van de boomvalk als broedvogel is dan ook matig ongunstig en als niet broedvogel gunstig.

De buizerd is een soort die overal in Nederland tot broeden komt en is de talrijkste broedende roofvogel in Nederland. De trend is positief en de omvang van de populatie neemt in Nederland jaarlijks toe met circa 5%. Door de positieve trend is de landelijke staat van instandhouding zowel broedvogel als niet broedvogel gunstig. De soort is oorspronkelijk voor het broeden gebonden aan grote bossen op zandgronden. Inmiddels broedt de soort door het gehele land in zowel kleine bosjes en soms zelfs in solitaire bomen in open land of in elektriciteitsmasten. De soort gebruikt reeds bestaande nesten (voornamelijk van kraai of ekster) om deze uit te bouwen tot een horst. De soort is ook goed in staat zelf een nieuw nest te maken. Door de gunstige staat van instandhouding van de buizerd in Nederland en door het terugplaatsen van de nestplaats in mast 36, wordt geen negatief effect ten gevolge van de werkzaamheden op de staat van instandhouding van de soort verwacht.

De slechtvalk is een soort die overal in Europa broedt. De trend is positief en de omvang van de populatie neemt in Nederland jaarlijks toe met circa 5%. Door de positieve trend is de landelijke staat van instandhouding beoordeeld als gunstig. De slechtvalk broedt in het hele land. De soort broedt met name in kunstmatige nestgelegenheden, op grote gebouwen of in of nabij stedelijk gebied, in speciaal aangelegde nestkasten en op oude kraaiennesten in hoogspanningsmasten. De potentiële broedlocaties voor de slechtvalk zijn in Nederland vaak gelimiteerd en de soort is afhankelijk van door mensen gerealiseerde structuren en nestkasten op geschikte locaties.

De torenvalk broedt in het hele land, met een voorkeur voor open landschappen, soms ook in bebouwd gebied. Veel paren nestelen in speciaal voor de soort gemaakte nestkasten. Lange tijd was de torenvalk de talrijkste in Nederland broedende roofvogel, maar tegenwoordig bezet de buizerd die positie. De landelijke aantallen namen af rond 1960 door het gebruik van bestrijdingsmiddelen in de landbouw maar herstelden daarna. Sinds ongeveer 1990 neemt het aantal af, met kleine tijdelijke oplevingen in veldmuisrijke jaren.

ONTWERPBESLUIT

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027673152

Kenmerk
WNB.2022.026A.toek(ontw)

Steeds intensiever grondgebruik maakt grote delen van het boereland ongeschikt voor torenvalken; er is onvoldoende voedsel. De staat van instandhouding in Nederland is voor de torenvalk matig ongunstig. De laatste twaalf jaar is sprake van een stabiele populatie in aantallen zonder duidelijke stijging of daling. Wel is het aantal torenvalken in Nederland als niet broedvogel de afgelopen 15 jaar minimaal verdubbeld.

Tijdens de werkzaamheden wordt getracht de huidige nesten intact te laten. Alleen in worst case, wordt een nest tijdelijk zorgvuldig verwijderd. De aantasting van de nesten is tijdelijk van aard, omdat deze na afronding van de werkzaamheden en voorafgaand aan de nieuwe broedperiode op exact dezelfde locatie wordt teruggeplaatst, of een voldoende geschikte alternatieve nestgelegenheid, zoals bijvoorbeeld een torenvalkkast voor de torenvalk, krijgt aangeboden.

Voor twee nesten van de boomvalk lopen de werkzaamheden door tot in de broedperiode voor 2024. Voor deze nesten worden in de directe omgeving van de huidige nesten tijdelijke nestvoorzieningen aangebracht in de parallel lopende 220 kV verbinding. Hierdoor blijft het aantal nestvoorzieningen voor de boomvalk ook in de broedperiode van 2024 gelijk. In het geval van een broedende vogel wordt gewacht tot deze is uitgebroed. Hierdoor verliezen de vogels geen broedperiode en komen de populaties niet in gevaar. De gunstige staat van instandhouding van de boomvalk, buizerd, slechtvalk en torenvalk komt daarmee eveneens niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Conclusie

Met inachtneming van bovenstaande kan de ontheffing met kenmerk WNB.2022.026.toek worden gewijzigd. De wijziging ziet toe op de werkzaamheden rondom de nieuwe nesten van de boomvalk, torenvalk, slechtvalk en buizerd in masten 11, 28, 36, 50, 51, 52, 58, 61, 68, 69, 74 en 88. Voor wat betreft mijn overige overwegingen voor de nieuwe ontheffing, met name de voorschriften voor de slechtvalk in mast 50, de andere bevredigende oplossingen en het belang, verwijs ik naar bijlage 1 van de brief van 2 november 2022 met kenmerk WNB.2022.026.toek.